

DUBNICKÁ GROTTA JE PO REKONŠTRUKCII OPĀŤ PRÍSTUPNÁ VEREJNOSTI

V Dubnici nad Váhom bola takmer po 10 rokoch dokončená renovácia jedinečnej architektonickej pamiatky – dubnickej grotty s vyhlídkovou vežou. Predmetom rekonštrukcie, ktorú iniciovalo mesto v spolupráci s Krajským pamiatkovým úradom Trenčín (KPÚ), bola predovšetkým sanácia vlhkosti spodnej časti grotty.

Text: Mária Badačová Foto: archív mesta Dubnica nad Váhom

Problémy s vlhkosťou sa prejavovali najmä v podobe plesní a rosenia v pivničných priestoroch vyhlídkovej veže. „Renovácie boli robené pod dohľadom KPÚ s renomovanými odborníkmi zaoberajúcimi sa reštaurovaním pamiatkových objektov. Samotné odvodnenie sa v tejto časti rekonštrukcie v podstate vyriešilo, no v prácach musíme pokračovať ďalej. Sústrediť sa musíme napríklad na odvodnenie svahu, ktorý je nad spodnou miestnosťou, aby sa zabránilo vtekaniu povrchovej vody na klenby spodnej časti. Je však dôležité podotknúť, že grotta bola stavaná ako jaskyňa, takže tvorenie vody je v podstate prirodzený proces. Je len na nás, aby sme to sledovali a kontrolovali,“ priblížila riaditeľka Dubnického múzea Ing. Monika Schwandtnerová, PhD.

Rekonštrukcia týkajúca sa obnovy fasády a obnovy povrchov v interiéri prebiehala od decembra 2018 do prvých mrazov. Počas nich sa priestory temperovali a kontrolovali, a po vyzretí omietky sa pokračovalo na jar 2019 v záverečnej fasáde a vnútorných priestoroch. Renovácia bola dokončená v apríli tohto roku.

Obnova grotty stála 32 tisíc eur a bola financovaná z dvoch zdrojov. Takmer polovica sumy (15 tisíc eur)

bola pokrytá z dotačného programu Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. Obnovme si svoj dom, do ktorého sa mesto zapojilo. Druhá časť nákladov (17 tisíc eur) bola hradená z rozpočtu mesta. S renováciou grotty sa však zďaleka nekončí. Mesto podalo žiadosť o ďalšiu dotáciu, ktorá by sa mala týkať aj hydroizolačných prác na klenbe

a stenách miestností. „Obnovujeme postupne. Teraz sme sa zamerali na vlhkosť objektu, pokračovať by sme chceli škárovaním vonkajších kameňov, ktoré sa uvoľňujú a vypadávajú, je potrebná aj sanácia drevenej časti, či prístupovej časti do pivnice,“ zdôraznila Ing. Eva Granátová, odborná referentka strategického rozvoja.

Grotta s vyhlídkovou vežou, ľudovo nazývaná Babylon, je jednou z dvoch dochovaných pamiatok svojho druhu na území Slovenska. Stavba z lomového a tufového kameňa sa skladá z umelej jaskyne a vyhlídkovej drevenej veže a vybudovať ju dal rod Ilešháziocov. V 40. rokoch 20. storočia vežu zničil požiar a stavba chátrala. Prvá zásadná rekonštrukcia historickej pamiatky sa uskutočnila v roku 2009.

REKONŠTRUKCIA GROTTY Z POHL'ADU REŠTAURÁTOROV

O rekonštrukcii dubnickej grotty sme hovorili s Mgr. art. Ernestom Vajčovcom, členom Komory reštaurátorov č. 226 a konateľom spoločnosti ART RESTAURO SK, s. r. o. Táto spoločnosť bola v prípade dubnickej grotty realizátorom prác vykonávaných pod jeho vedením.

Text: - gl -

Čo všetko bolo treba zrekonštruovať a prečo?

Grotta vznikla pravdepodobne na prelome 18. a 19. storočia. Obnovená bola v rokoch 2008 až 2010. Avšak kvôli už nefunkčnej pôvodnej rubovej izolácii, ktorú tvorila hutnená ílová vrstva zeminy izolujúca stavbu pred dažďovou vodou, sa v jej dvoch uzavretých omietnutých miestnostiach prejavili deštruktívne vplyvy dažďovej vody, ktorá ako zadržaná tlaková voda presakovala do objektu, omietky boli značne poškodené vlhkosťou, aj stavebne škodlivými vodorozpustnými soľami. Pôsobením vody, kondenzačnou vlhkosťou aj nevhodne použitými stavebnými materiálmi nastal taktiež rast plesní a rias.

V akom stave bolo murivo a omietky? Čo všetko bolo treba opraviť?

Vzhľadom na stav muriva a omietok boli v rámci stavebno-historického prieskumu odobraté vzorky murovacích mált a omietok. Omietnuté miestnosti grotty boli minimálne zasolené chloridmi, ale namerné bolo stredné až vysoké zaťaženie dusičnanmi. Keďže vysoký podiel dusičnanov a síranov vo väčšine vzoriek – bolo možné označiť za vysoké, bolo navrhnuté primerané sanačné riešenie.

Na čo jste z pohľadu reštaurátorů kladli důraz?

Základnou požiadavkou investora bolo umožnenie využívania miestností a predpokladom toho bolo odstránenie nielen následkov, ale aj vplyvov negatívne ovplyvňujúcich a spôsobujúcich degradáciu muriva a omietok, a to pri maximálnom využití pôvodných materiálov a stavebných postupov. Pri sanačných prácach sme kladli dôraz na dodržiavanie technologických postupov, ktoré sme pravidelne konzultovali s našim spolupracovníkom Karolom Lónom z českej firmy Realsan.

Jak byla rekonstrukce zrealizována?

Prvotným krokom bolo celoplošné odstránenie nevhodných a stavebne škodlivými soľami poškodených omietok. Dôležitým a podstatným detailom pri odstraňovaní omietok bol ich pravidelný presun do kontajnera priamo počas obíjania. Dôvodom bolo zamedzenie opätovného prieniku solí z kontaminovaných omietok do muriva. Murivo bolo očistené a jeho škáry boli vyškriabané. Aplikovaný bol prednástrek s prídavkom Baurex N. Lokálne nerovnosti boli vyspravené omietkou, ktorá respektovala v rámci plniva pôvodný - miestny materiál z plaveného plniva v kombinácii s minerálnym hydraulickým spojivom s prídavkom Baurex N. Následne bola na murivo aplikovaná omietka s menovaným plnivom v kombinácii

so spojivom na báze hydraulického vápna s prídavkom Baurex N a nanosená stierka proti zasoleniu BAUREX rozdeľovač vody. Po opakovanej aplikácii BAUREX rozdeľovač vody sme naniesli prednástrek a vysokoporéznú sanačnú omietku Baurex Aqua. Záverečná omietka bola jemná hladená vápenno-piesková omietka. Po dôkladnom vyzre-

tí sme omietnuté miestnosti natreli vápennou farbou SILIN Malerkalk.

Záverom je nutné dodať, aby vykonané opatrenia mali dlhodobú účinnosť, je potrebné sanáciu dokončiť odvedením zrážkovej vody od objektu.

